

Resultats del Programa SACRE

Seguiment d'aus comunes reproductores

Espècies invasores

Difusió del decret de control
d'espècies exòtiques invasores

Jornades Biodiversitat i Societat

El noticiari del BDBC

Novetats en la cartografia

La papallona apol·lo
a la Comunitat Valenciana

Hàbitats singulars

Les coves

Conservació de la fràngula andalusa

Cetacis i tortugues marines
a la Comunitat Valenciana

20 anys de seguiment

Albirament

d'una balena amb gep
a les costes d'Alacant

2010, l'any de les orquídies

Fototrampeig de mamífers
al Parc Natural de la Serra de Mariola

Primeres floracions i produccions de llavors
d'espècies protegides de flora silvestre

Campanya de plantacions 2010

Resultats del

Programa SACRE

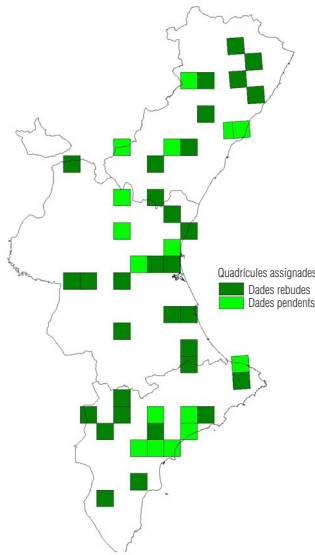

Figura 1. Quadrícules sol·licitades i realitzades en la Comunitat Valenciana en 2010.

El principal objectiu del programa SACRE (seguiment d'aus comunes reproductores) és conèixer la tendència (positiva o negativa) de totes les espècies d'aus comunes i disperses a la Comunitat Valenciana. Aquest projecte, impulsat per SEO/BirdLife des de 1997 a la Comunitat Valenciana, és un dels indicadors estructurals per a la Unió Europea, i des de la primavera de 2005 l'Oficina d'Estadística de la Comissió Europea (Eurostat) l'inclou en la seua base de dades entre la resta d'indicadors.

Un dels punts més interessants d'aquest projecte és la participació de qualsevol persona com a voluntari després d'un programa de formació. Enguany han participat 45 voluntaris als quals se'ls ha assignat una quadrícula de 10 x 10 km on han registrat totes les aus vistes o sentides en les dues visites per temporada realitzades a cada quadrícula.

Puput (*Upupa epops*)

A partir dels resultats dels voluntaris s'han detectat les tendències següents:

Declivi moderat: puput (*Upupa epops*), capsot (*Lanius meridionalis*), cogullada vulgar (*Galerida cristata*), còlbit negre (*Oenanthe leucura*), corb (*Corvus corax*), teuladí (*Passer domesticus*), bitxac (*Saxicola torquata*) i gafarró (*Serinus serinus*).

Fort increment: raspinell comú (*Certhia brachydactyla*), mosquiter pàl·lid (*Phylloscopus bonelli*), pinsà (*Fringilla coelebs*) i tórtora turca (*Streptopelia decaocto*).

Increment moderat: gaig (*Garrulus glandarius*), oroneta cuablanca (*Delichon urbicum*), capellanet (*Parus ater*), caragolet (*Troglodytes troglodytes*), busquereta de casquet (*Sylvia atricapilla*), sit groc (*Emberiza cirlus*), merla (*Turdus merula*), tudó (*Columba palumbus*), perdiu (*Alectoris rufa*), trencapinyes (*Loxia curvirostra*), picot verd (*Picus viridis*), rossinyol bord (*Cettia cetti*), rossinyol (*Luscinia megarhynchos*) i cotoliu (*Lullula arborea*).

Tendència estable: trist (*Cisticola juncidis*), totestiu (*Parus major*), còlbit ros (*Oenanthe hispanica*), cucut (*Cuculus canorus*), busquereta capnegra (*Sylvia melanocephala*), capellanet de cresta (*Parus cristatus*), cadenera (*Carduelis carduelis*), cueta blanca (*Motacilla alba*) i verderol (*Carduelis chloris*).

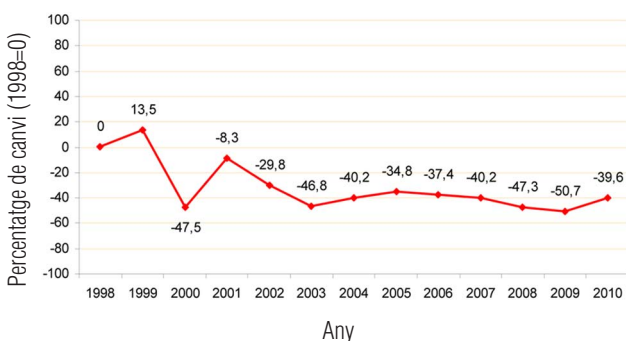

Figura 2. Evolució de la població de puput (*Upupa epops*).

Taula 1. Resum dels resultats obtinguts.

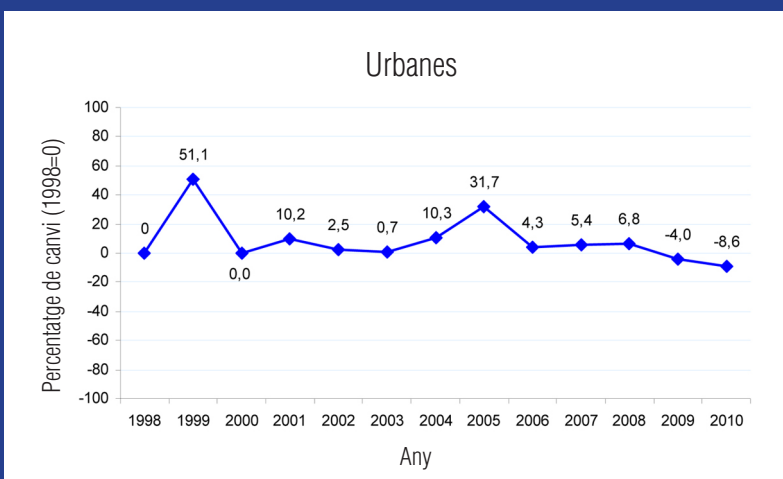
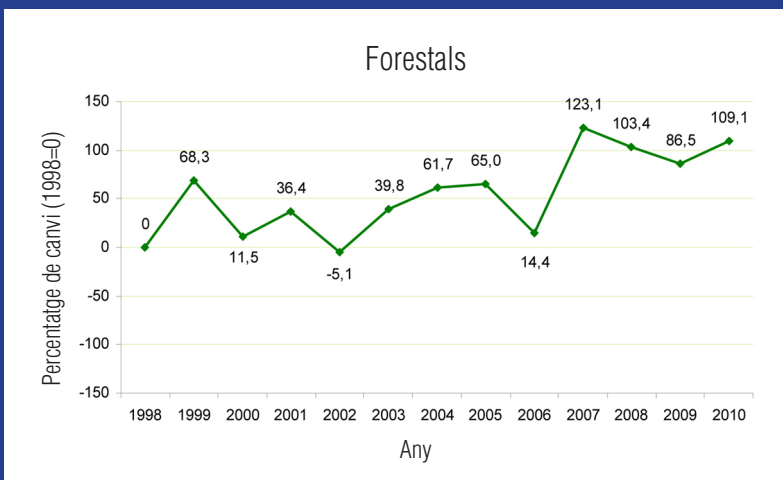
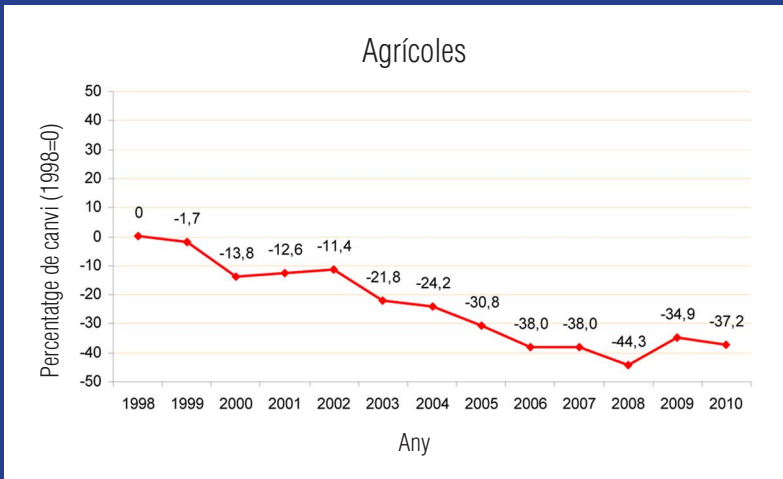
[+ info](#)

Tendència	Nre. d'espècies	%
Declivi moderat	8	11,8
Estable	9	13,2
Incert	33	48,5
Increment fort	4	5,9
Increment moderat	14	20,6
Total	68	100

Figura 3. Quan agrupem les espècies segons el seu lloc de vida (agrícoles, forestals o urbanes) s'observa com les espècies del medi urbà presenten una tendència estable, les agrícoles una tendència negativa i les forestals una tendència positiva (vegeu taula 2).

Taula 2. Evolució anual de les aus agrícoles, forestals i urbanes. Es mostra també el valor obtingut a escala nacional i europea, excepte l'índex d'aus urbanes ja que no disposem d'aquesta dada a escala europea.

Grup	Comunitat Valenciana		Espanya	Europa
	% evolució anual	Tendència	% evolució anual	% canvi
Agrícoles	-3,2	Declivi	-1,1	-48
Forestals	7,4	Increment	2,2	-2
Urbanes	-1,1	Estable	-0,5	

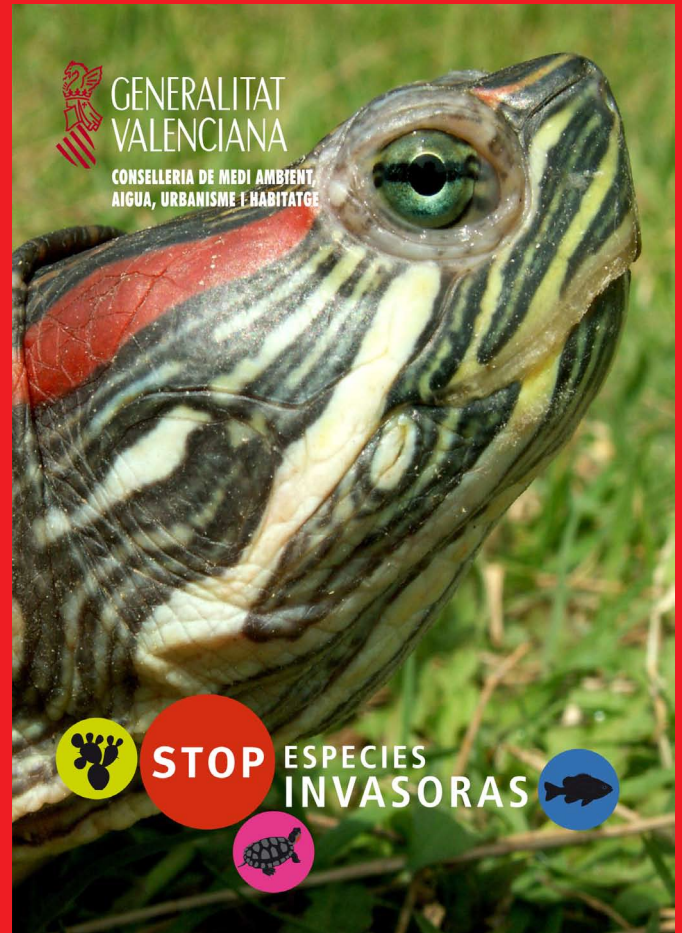
Espècies invasores

Difusió del decret de control d'espècies exòtiques invasores

Amb el Decret 213/2009 la Conselleria de Medi Ambient aprova mesures de control de les espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana. A partir d'aquest moment una de les prioritats del Servei de Biodiversitat ha sigut la difusió de les espècies incloses i les mesures aprovades en aquest.

En primer lloc es va publicar el llibre [Jardineria mediterrànea sin espècies invasoras](#), disponible per a tots els usuaris en el web, on es mostren les alternatives a l'ús d'espècies invasores als jardins. Més recentment, s'ha editat un fullet desplegable de difusió general en què s'indiquen les espècies i normes del decret, i alguns consells per a evitar l'expansió d'aquestes espècies al nostre territori (*vegeu el quadre adjunt*).

A més, per al cas que un ciutadà conega la presència de qualsevol d'aquestes espècies al medi natural, s'ha habilitat un correu electrònic per a avisar els tècnics del Servei de Biodiversitat: invasoras@gva.es.

Consells per a evitar l'expansió de les espècies exòtiques invasores

- 1** No abandoneu les mascotes al camp. Doneu-les a un altre propietari o a una entitat responsable que no les allibere.
- 2** No abandoneu mai les restes de poda de plantes exòtiques al camp. Contacteu amb el vostre ajuntament.
- 3** No introduïu, en cap cas, espècies exòtiques al medi natural amb fins cinegètics o piscícoles. Si pesqueu, netegeu l'equipament per a prevenir la dispersió de fases larvals d'espècies invasores aquàtiques.
- 4** Utilitzeu al jardí plantes autòctones o plantes exòtiques que no generen problemes. Disposeu d'un manual molt útil de jardineria sense espècies invasores de descàrrega gratuïta.

Biodiversitat i Societat Jornades

Els dies 26, 27 i 28 d'octubre es van celebrar a València les Jornades Biodiversitat i Societat, impulsades i coordinades pel Servei de Biodiversitat amb la col·laboració de Lleiverda, Red Eléctrica, Novotel i l'Ajuntament de València. Aquestes jornades, amb 67 participants de 38 entitats diferents (administracions públiques, empreses privades, fundacions, ONG i universitats) han volgut ser un lloc de trobada per a futures aliances i un punt de partida des del qual caminar cap a la coresponsabilitat en la gestió de la biodiversitat.

Les jornades es van realitzar al llarg de tres dies:

El **primer dia** de treball, on van participar els actors socials organitzats en administracions, agents socioeconòmics i teixit associatiu. Aquesta sessió va començar amb l'anàlisi dels resultats de les entrevistes prèvies, seguit del treball en grup on es van discutir i proposar possibles línies de treball conjuntes.

El **segon dia**, els participants van conèixer dos projectes en què s'han produït aliances interessants entre diferents entitats: el Tancat de la Pipa i la recuperació dels Ullals d'Almenara.

Finalment, el **tercer dia** es va reservar per a inaugurar l'exposició "Biodiversitat i societat" en Naturaia (espai expositiu de l'Ajuntament de València al llit vell del riu Túria) en la qual es van presentar 21 experiències de conservació de la biodiversitat, fruit del treball conjunt d'empreses, ONG i administracions públiques.

[+ info](#)

Les línies de treball futures acordades van ser les següents:

- 1 Crear punts o espais de trobada.
- 2 Proposar l'Administració com a facilitadora i promotora d'un escenari de treball per a la coresponsabilitat en matèria de biodiversitat.
- 3 Elaborar una cartera de projectes de coresponsabilitat en la gestió de la biodiversitat.
- 4 Incorporar la xicoteta empresa com a canalitzadora de projectes locals i medidora entre les grans empreses i el teixit associatiu local.
- 5 Treballar conjuntament en la incorporació de la propietat privada en la gestió de la biodiversitat a través de la custòdia del territori.
- 6 Planificar conjuntament i des de l'inici els projectes de conservació de la biodiversitat aprofitant la garantia i el reconeixement social que ofereix cada sector.
- 7 Diversificar i canalitzar els recursos (diners, capital humà, capacitats tècniques, etc.) i primar l'eficàcia i eficiència en la gestió.
- 8 Realitzar un esforç comunicatiu per a incorporar en tots els punts anteriors els agents no actius en els fòrums de conservació de la biodiversitat (associacions agrícoles, confraries de pescadors, etc.).

El noticiari del BDBC

Novetats en la cartografia

Web

Cartografia d'hàbitats

D'altra banda, en 2009 es va iniciar el projecte de cartografia d'hàbitats de la Comunitat Valenciana per a oferir aquesta informació a través de la pàgina web del Banc de Dades. Aquest complex i extens treball s'ha encetat dins d'espais de la Xarxa Natura 2000 (zones LIC, parcs naturals, zones ZEPA, etc).

L'escala sobre la qual es treballa és 1:10.000 m i està basada en criteris Corine i de la Directiva d'hàbitats. Aquesta directiva és la legislació europea de referència quant a la conservació d'hàbitats i espècies, mentre que el projecte Corine, impulsat per la Unió Europea, va establir una classificació dels principals hàbitats del territori.

En l'actualitat ja hi ha publicades en el web del Banc de Dades un total de 180.000 hectàrees amb els diferents hàbitats examinats i delimitats.

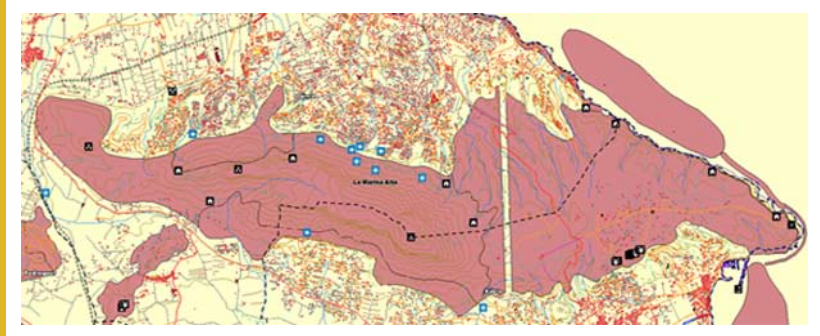

Figura 1. Mapa de cartografia 1:50.000 m del Ministeri de Medi Ambient del Parc Natural del Montgó.

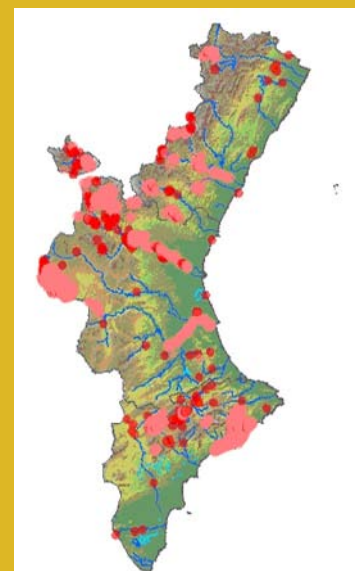
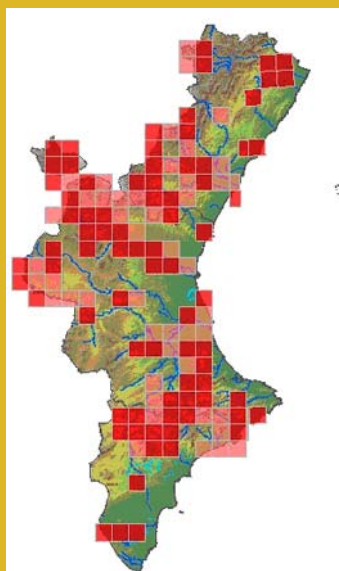
Figura 2. Mapa de cartografia 1:10.000 m de la Conselleria de Medi Ambient on s'indica amb colors els diferents hàbitats.

Quadrícules 1 x 1 km

Des del mes de juny de 2010 el Banc de Dades de Biodiversitat ofereix una informació pública més detallada de la distribució de les espècies de la Comunitat, amb una resolució de quadrícula d'1 km x 1 km.

Per a 114 espècies, que representen el 0,65% del total, no s'ofereix aquesta informació per motius de conservació, després de la consulta als diferents tècnics.

Figura 3. A l'esquerra tenim el mapa a resolució 10 km x 10 km de la distribució de l'àlber (*Populus alba*) i a la dreta, el nou mapa a resolució 1 km x 1 km.

La papallona apol·lo (*Parnassius apollo*) a la Comunitat Valenciana

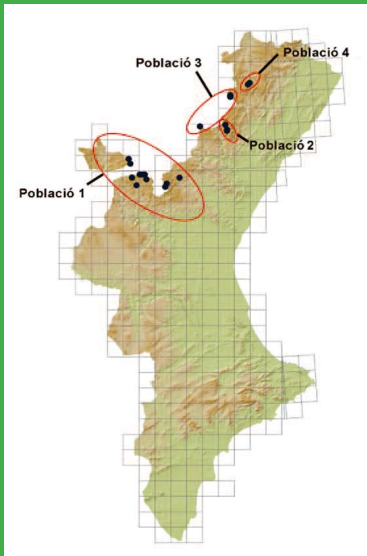

Figura 1. Situació de les quatre poblacions conegudes de *Parnassius apollo* a la Comunitat Valenciana.

Apol·lo (*Parnassius apollo*) és una papallona diürna de grans dimensions (fins a 9 cm d'envergadura). A la Comunitat Valenciana els estudis del Museu Valencià d'Història Natural – Fundació Entomològica Torres Sala han descrit quatre poblacions (vegeu figura 1). Una d'elles correspon a les papallones del Racó d'Ademús i la serra del Toro, que semblen ser un continu amb les poblacions de Javalambre a Terol. Aquesta població manté unes abundants colònies. Quant a les poblacions del Maestrat, dos d'elles presenten una situació crítica: Penyagolosa i Castellfort. La població d'apol·lo al Penyagolosa s'estimava l'any 2002 entre 600 i 700 individus, sempre a partir de 1.600 m d'altitud, però no s'ha tornat a observar des de l'any 2006. Quant a la població de Castellfort, trobada en aquest any 2010, sembla trobar-se aïllada de la resta i amb pocs exemplars.

El factor limitant per a la papallona apol·lo és la temperatura hivernal que necessita l'ou o la larva. L'escalfament global té com a conseqüència l'augment de la temperatura i les papallones han de pujar en altitud buscant els llocs freds que necessiten per a viure. Aquesta és la raó de l'aïllament de les poblacions i la possible desaparició de les papallones apol·lo del Penyagolosa. A causa de la vulnerabilitat de l'espècie en el conjunt de la distribució valenciana i la baixa densitat d'exemplars es va incloure com a vulnerable en el Catàleg valencià de fauna amenaçada en 2004.

Cens d'aus aquàtiques nidificants a la Comunitat Valenciana. Any 2010

[+ info](#)

25.900 parelles d'aus aquàtiques nidificaren a les zones humides valencianes l'any 2010, xifra que correspon al màxim històric des de 1984, any en què va començar aquest estudi.

Aquest cens és el resultat de la coordinació i la col·laboració entre el personal del Servei de Biodiversitat amb els espais naturals protegits, els serveis territorials, ONG, fundacions i universitats.

En els resultats podem observar que el grup d'aus aquàtiques que més ha augmentat ha sigut el de les gavines i destaca especialment la gavina corsa (*Larus audouinii*) (espècie en perill d'extinció) que, amb més de 4.500 parelles, ha experimentat un increment espectacular. Una altra espècie en perill també presenta una important recuperació, la rosseta (*Marmaronetta angustirostris*) amb relació a la forta caiguda de l'any passat.

En l'aspecte més negatiu podem citar la fotja (*Fulica atra*) que continua descendint (poc més de 400 parelles per a tota la Comunitat Valenciana) i també la tendència al descens, ja detectada fa un parell d'anys, del gall de canyar (*Porphyrio porphyrio*).

Hàbitats singulars

Les coves

Estat legal

El Decret 65/2006 aprova el Catàleg de coves de la Comunitat Valenciana, en el qual s'inclouen les cavitats amb valors naturalístics del nostre territori i tots els refugis importants per a les rates penades. A més, en l'àmbit de la Unió Europea, les coves estan incloses en l'annex I de la Directiva d'hàbitats com a hàbitat natural d'interès comunitari.

Característiques de l'hàbitat

El medi cavernícol es caracteritza per una constància de la humitat i temperatura entre estacions i, sobretot, per la falta de llum, cosa que provoca que els organismes fotosintètics queden relegats a les entrades de les cavitats.

Fauna associada

Un dels aspectes més rellevants de les coves és la fauna altament especialitzada.

En els darrer anys s'han descobert a les cavitats valencianes noves espècies d'invertebrats cavernícoles. Entre ells podem destacar *Microtyphlus infernalis*, escarabat cavernícol únic al món, trobat a una cova de la serra Calderona, o *Gollumjapix smeagol* el més gran depredador cavernícol d'Europa amb un poc més de 2 cm de longitud.

Myotis capaccinii

M. A. Monsalve

Distribució

Encara que és possible trobar coves en qualsevol tipus de substrat compacte són molt més abundants sobre els massissos càrstics de calisses, els quals són majoritaris a les muntanyes valencianes.

Flora

A les entrades de les coves podem trobar algunes plantes vasculares pròpies de penyals que requereixen determinades condicions d'humitat com ara algunes falagueres, molses i algues. Entre les primeres cal destacar la llengua de cérvol sagitada (*Phyllitis sagittata*), falaguera endèmica de la regió mediterrània típica de territoris propers a la mar. A la Comunitat Valenciana està catalogada en perill d'extinció. Només està citada a tres localitats castellonenques i a Benidoleig (Alacant).

Phyllitis sagittata

E. Laguna

Entre els mamífers cal destacar les rates penades que utilitzen les coves com a refugi durant el dia. A la nostra Comunitat tenim dues rates penades en perill d'extinció: la rata penada de ferradura mitjana (*Rhinolophus mehelyi*) i la rata penada de peus grans (*Myotis capaccinii*). La població mundial d'aquesta última està majoritàriament citada a territori valencià.

Conservació de la fràngula andalusa (*Frangula alnus* ssp. *baetica*)

+ info

La fràngula andalusa és un arbre exclusiu de la península Ibèrica i nord d'Àfrica, molt exigent en humitat i frescor ambiental, que habita boscos riparis o zones habitualment entollades. A la Comunitat Valenciana es troba en situació crítica amb un total de 22 exemplars repartits en cinc xicotets nuclis, tots al terme municipal de Jalance. En el Catàleg valencià d'espècies de flora amenaçades està catalogada en perill d'extinció.

A mitjan de 2006 només es coneixien tres exemplars valencians. En 2007 es va iniciar el rastreig poblacional que ha rendit fins al moment la quantitat abans indicada. Es va comprovar que la producció de fruits és molt baixa, i en els casos en què es produeix llavor, aquesta no té l'embrió viable. Davant de l'escassetat d'exemplars i la mala reproducció de llavors, a la tardor de 2009 es van iniciar proves de propagació per esqueix, i així obtenir planta per a introduir al camp i generar un hort-planter al Centre d'Investigació i Experimentació Forestal.

En total, durant el període de 2009-2010 s'han introduït al camp 196 plantes, en 16 nuclis o grups poblacionals, dels quals dos corresponen a reforçaments en les poblacions ja existents i els altres 14, a nous enclavaments.

S'han realitzat quatre visites de seguiment de les plantacions. El nombre total d'exemplars supervivents als enclavaments naturals ha sigut de 112 (57%). En general la mortalitat estaria relacionada amb l'allunyament de la làmina d'aigua, de manera que els plançons més llunyans de l'aigua han patit baixes més importants.

Globalment, s'ha passat de tenir en camp 22 exemplars (població original) a 134, la qual cosa implica un increment del 509% d'efectius, o el que és el mateix, s'ha quintuplicat la població natural.

Finalment, durant 2010 els exemplars de l'espècie mantinguts al Centre d'Investigació i Experimentació Forestal a l'hort-planter han florit i fins i tot han

produït una xicoteta quantitat de llavor. Encara que la quantitat és merament testimonial (cinc llavors recol·lectades) permet preveure que per al 2011 podria obtenir-se una quantitat substancialment superior i, en conseqüència, es podria millorar la diversitat genètica de la fràngula andalusa.

Visita de l'equip del Projecte LIFE per a la creació d'una xarxa de microreserves de flora a Xipre

Com a part de les activitats del Projecte Life+PlantNet-CY per a la creació d'una xarxa de microreserves vegetals a Xipre, una representació de tècnics d'aquest projecte va visitar la Comunitat Valenciana entre el 10 i 12 d'octubre del 2010. Posteriorment, van continuar la seua visita a Menorca, per a veure els resultats del projecte d'una futura xarxa d'entre 25 i 30 microreserves de flora en aquesta illa (projecte també realitzat amb l'assessorament de Servei de Biodiversitat).

En la visita a terres valencianes, els tècnics de Xipre van conèixer diferents tipus de microreserves i les seues activitats de gestió, les actuacions de conservació *in situ* de flora amenaçada, les instal·lacions de preservació de germoplasma i la producció de planta per a reintroduccions. Finalment, es va realitzar una reunió tècnica destinada a revisar les accions de cooperació previstes en el projecte. En total es van visitar 8 zones d'actuació i 2 àrees de conservació *ex situ* (CIEF i IVIA).

Una de les visites es va realitzar a una població d'*Astragalus alopecuroides* ssp. *alopecuroides* al municipi d'Ayora. Aquesta zona no correspon a una microreserva de flora, però conté una població prou nombrosa d'*Astragalus alopecuroides* ssp. *alopecuroides*, tàxon d'ecologia molt semblant a la xipriota *Astragalus macrocarpus* ssp. *lefkarensis*, una de les espècies principals per a creació de les microreserves a Xipre. Els tècnics xipriotes van poder observar que l'ecologia de la planta d'Ayora és pràcticament idèntica a la de l'espècie del seu projecte Life+, i en conseqüència el seu manteniment *in situ* hauria de comportar l'aclarida del matoll i alguna forma de treball que remoguera suaument la zona superficial del sòl.

A més, aquesta fase de la visita es va realitzar amb un equip de rodatge de RTVV per a informar sobre l'estada de l'equip d'experts xipriotes a la Comunitat.

En resum, pot indicar-se que l'estada dels tècnics xipriotes a la Comunitat Valenciana els ha facilitat àmpliament la resolució de dubtes tècnics que es plantejaven en el seu projecte Life+, permetent observar exemples pràctics de conservació i maneig que poden aplicar a la majoria d'espècies i tipus d'hàbitats amb què han de treballar a Xipre.

Cetacis i tortugues marines a la Comunitat Valenciana 20 anys de seguiment

+ info

Aquesta nova publicació, de la col·lecció “Treballs Tècnics de Biodiversitat”, resumeix les activitats realitzades a la Comunitat encaminades al coneixement i conservació de les espècies de cetacis i tortugues marines en els últims vint anys (1990-2009).

En 1990 es va començar a recollir dades d'encallaments. Durant aquest període s'han registrat un total de 933 exemplars de cetacis i 862 de tortugues; d'aquestes últimes, 224 capturades accidentalment en el mar. Les espècies de cetacis varades més freqüents han sigut el dofí llistat (*Stenella coeruleoalba*, 72,3%) i el dofí mular (*Tursiops truncatus*, 11%), i en un nombre molt menor: rorqual, cap d'olla gris, cap d'olla negra, dofí, catxalot, balena amb bec de Cuvier i orca falsa. La careta (*Caretta caretta*) va ser l'espècie de tortuga més comuna (99,2%). També s'han registrat encallaments ocasionals de tortuga llaüt, tortuga bastarda i tortuga verda.

Les dades dels encallaments han permés, a més d'ampliar el coneixement de la seua biologia, identificar les principals causes de mort, com ara la pesca de palangre en la careta, i la infecció per *Morbillivirus* en el dofí llistat.

Tortuga careta (*Caretta caretta*)

B. Albiach

Alguns dels animals encallats han sigut capturats vius (56 cetacis i 228 tortugues). En el cas dels cetacis, no es va poder tornar al medi natural cap dels exemplars, mentre que es va aconseguir recuperar el 90% de les tortugues capturades vives.

Des de l'any 2000 s'han realitzat censos aeris i amb vaixell per a l'observació de cetacis i tortugues, en els quals s'han recorregut un total de 8.444 milles de vol i 5.244 milles de navegació, i s'han registrat un total de 4.689 exemplars en els censos aeris i 1.678 en censos amb vaixell. En aquests censos ha participat personal de la Conselleria de Medi Ambient, la Universitat de València i de l'Oceanogràfic de València.

En el document s'analitza la informació obtinguda i l'efectivitat de les activitats realitzades, amb l'objectiu de tenir una base consolidada per a futures línies d'actuació i per a l'adopció de mesures de conservació adequades.

Albirament d'una balena amb gep a les costes d'Alacant

Fins al 2008 només existien 13 citacions de balena amb gep al Mediterrani: Grècia, Tunísia, França, Itàlia i dues a Espanya (al nord de Mallorca i Catalunya). En 2010 s'han produït tres albiraments que potser estiguen relacionats. Un, el 27 d'agost a la Toscana (Itàlia); el segon, l'11 de setembre a Torredembarra (Tarragona), i finalment els dos exemplars de la Reserva Marina del Cap de Sant Antoni que es dirigien nadant activament en direcció sud.

El 14 de setembre va tenir lloc un fet extraordinari: l'albirament d'una balena amb gep (*Megaptera novaeangliae*) per part del personal de la Reserva Marina del Cap de Sant Antoni. Aquesta balena, típica pels seus botes acrobàtics, és molt inusual al mediterrani. Aquest és el primer albirament registrat a la Comunitat Valenciana.

+ info

2010, l'any de les orquídies

Els anys 2009 i 2010 s'han caracteritzat a la Comunitat Valenciana per l'abundància i la relativa regularitat de les precipitacions, a més de la successió de períodes freds, i això afavoreix el creixement i la propagació de plantes bulboses com ara les orquídies. Les poblacions d'aquestes plantes han mostrat una diversitat i abundància superior als anys precedents, cosa que ha afavorit que els tècnics del Servei de Biodiversitat, agents mediambientals i col·laboradors (voluntaris, fotògrafs de natura, etc) localitzen noves poblacions d'algunes de les espècies més amenaçades.

De les 13 espècies d'orquídies del Catàleg valencià d'espècies de flora amenaçades s'han descrit noves poblacions per a nou d'elles (69% dels tàxons). Com a exemple, per a *Orchis papilionacea*, catalogada en perill d'extinció, la localització d'una nova població a la serra de Mariola amb 49 exemplars implica multiplicar casi per 4 el nombre d'efectius coneguts a la Comunitat. A més, aquest nucli a Mariola és el primer viable per a *Orchis papilionacea* ja que les altres poblacions conegudes no sobrepassen els dos exemplars.

Per a *Serapias lingua* (vulnerable), les escasses poblacions conegudes fins a 2007 no superaven els 200 exemplars, mentre que les quatre noves localitzacions superen els 2.000 individus. Aquesta tendència també és extensible a algunes espècies protegides no catalogades com *Serapias parviflora*, només citada fins ara a les zones costaneres del nord de la província d'Alacant i sud de la de València, de la qual s'han trobat més de 800 exemplars a Castelló (Prat de Cabanes i immediacions de Vinarós).

Aquestes dades ajuden a aclarir el futur de moltes de les espècies més amenaçades d'orquídies i permet confiar a obtenir la recuperació d'algunes als pròxims anys.

Fototrampeig de mamífers al Parc Natural de la Serra de Mariola

+ info

Amb aquest estudi al Parc Natural de la Serra de Mariola, realitzat pel Departament d'Ecologia de la Universitat d'Alacant i subvencionat per la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, s'ha estudiat la distribució de 13 espècies de mamífers: esquirol (*Sciurus vulgaris*), arruï (*Ammotragus lervia*), mostela (*Mustela nivalis*), conill (*Oryctolagus cuniculus*), fagina (*Martes foina*), gat comú (*Felis catus*), gat salvatge (*Felis silvestris*), geneta (*Genetta genetta*), porc senglar (*Sus scrofa*), llebre (*Lepus granatensis*), mufló (*Ovis musimon*), gos (*Canis familiaris*) i rabosa (*Vulpes vulpes*).

La metodologia de treball ha consistit en la col·locació de dues càmeres de fototrampeig en cada una de les 62 quadrícules de 2 x 2 quilòmetres en les quals es va dividir la zona d'estudi. Les càmeres s'instal·laren durant dues setmanes als llocs més propicis per a interceptar el pas des animals.

Els resultats de les càmeres es van confrontar amb els diferents tipus d'hàbitats de la Serra de Mariola per tal d'obtenir conclusions sobre les preferències de cada espècie. Entre els resultats de l'estudi trobem que la fagina és més comuna a les zones de matoll, fugint de

les urbanitzacions disperses; la rabosa és habitual al matoll i al pinar però no a les urbanitzacions disperses, mentre que el gat comú es distribueix principalment a les zones urbanitzades i fruiters de secà, fugint de les àrees de matoll.

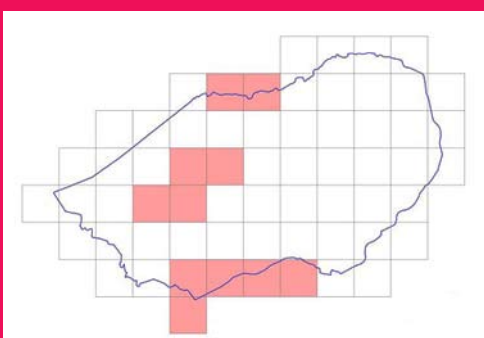
Gat salvatge
(*Felis silvestris*)

Gat comú
(*Felis catus*)

Llebre
(*Lepus granatensis*)

Conill
(*Oryctolagus cuniculus*)

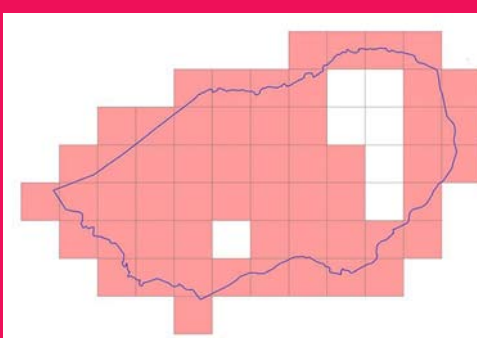

Figura 1. Localització de quatre de les espècies trobades amb les càmeres de fototrampeig al Parc Natural de la Serra de Mariola.

Primeres floracions i produccions de llavors

d'espècies protegides de flora silvestre al Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF)

Al llarg de la temporada 2009-2010 s'han produït els primers episodis de floració o producció de llavor en cultiu d'algunes espècies de flora amenaçada al territori valencià. Aquests esdeveniments fenològics s'han dut a terme al CIEF i han sigut els següents:

- Producció de fruit i llavors d'*Aristolochia clematitis* (en perill d'extinció).
- Floració i producció de llavors d'*Ajuga pyramidalis* (en perill d'extinció).
- Floració de *Limonium lobatum* (en perill d'extinció).
- Floració i producció de llavors de *Commicarpus africanus* (vulnerable).
- Floració de *Narcissus perezlarae* (vulnerable).
- Floració de *Biarum dispar* (vulnerable).
- Floració i producció de llavors de *Gypsophila tomentosa* (vigilada).

[+ info](#)

Primera producció de fruit d'*Aristolochia clematitis* (en perill d'extinció)

Malgrat la realització del seguiment de l'única població valenciana des de fa quasi dues dècades i haver-ne obtingut el cultiu *in vitro* a mitjan dels anys 90, l'únic resultat obtingut tant en camp com en cultiu n'era la floració, sense arribar a cristal·litzar mai en la producció de fruits.

Al CIEF es manté un xicotet grup de plantes, obtingudes *in vitro* a l'IVIA a partir de material del Prat de Cabanes, que regularment floreixen cada any però que no produeixen fruits. Enguany, amb una floració més tardana, ha ocorregut un esdeveniment excepcional: un dels fruits va sobreviure fins a setembre. S'han obtingut a penes una dotzena de llavors amb les quals es realitzarà, en 2011, la primera prova de germinació a la Comunitat d'aquesta espècie.

E. Laguna

E. Laguna

Primera floració i producció de llavors d'*Ajuga pyramidalis* (en perill d'extinció)

En 2009 es va obtenir al CIEF la primera germinació d'aquesta espècie, encara que amb una taxa de germinació i supervivència baixa. Actualment només tenim cinc exemplars, però han mostrat un vigor notable. Al camp es necessiten almenys dos o tres anys per aconseguir l'etapa de maduresa però les plantes del CIEF han florit en només un any. Es tracta de la primera floració de material valencià d'aquesta espècie en cultiu.

Les plantes van florir al llarg d'agost-setembre en test, dins d'umbracle, i es va recollir llavor amb relativa abundància. Al mes d'octubre les plantes es van traslladar a exterior on han tornat a florir al mes de novembre. Es tracta del primer cas de doble floració en un mateix any registrat fins ara per a l'espècie, la qual ha produït, a més, gran quantitat de llavor.

Campanya de plantacions 2010

Des del Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF) s'han coordinat diferents plantacions al llarg de tota la Comunitat. Enguany s'han realitzat 46 plantacions de 29 espècies diferents, 18 d'elles incloses en alguna de les categories del Catàleg valencià d'espècies de flora amenaçades (taula 1).

Taula 1. Plantacions de l'any 2010 realitzades pel Servei de Biodiversitat o per altres entitats col·laboradores a partir de plantes reproduïdes al Centre d'Investigació i Experimentació Forestal.
En roig: plantes presents al Catàleg valencià d'espècies de flora amenaçades.

Espècie	Tipus de producció	Nre. de plantes	Lloc de plantació	Data
<i>Acer granatense</i>	Llavor	24	Microreserva Pico Ropé (Chera)	23/02/2010
<i>Acer opalus</i>	Llavor	32	Pavías, serra d'Espadà	10/03/2010
<i>Arthrocnemum macrostachyum</i>	Esqueix	48	Microreserva Llacuna Salada de la Mata	14/05/2010
<i>Centaurea lagascae</i>	Llavor	49	Microreserva El Hurchillo	5/11/2010
<i>Cistus creticus</i>	Llavor	38	Casa de los Baños (Jalance)	15/02/2010
<i>Cistus creticus</i>	Llavor	139	Fuente de las Doncellas (Jarafuel)	18/02/2010
<i>Daucus carota subsp. hispanicus</i>	Llavor	87	Microreserves les Rotes i Rocalla (el Montgó)	03/11/2010
<i>Diploxix ibicensis</i>	Llavor	52	Cap de Sant Antoni (el Montgó)	25/02/2010
<i>Diploxix ibicensis</i>	Llavor	49	Cap de Sant Antoni (el Montgó)	11/03/2010
<i>Frangula alnus baetica</i>	<i>In vitro</i>	107	PN de les Gorges del Cabriol	25/03/2010 i 11/11/2010
<i>Frangula alnus baetica</i>	<i>In vitro</i>	14	Casa de los Baños (Jalance)	15/02/2010
<i>Frangula alnus baetica</i>	<i>In vitro</i>	4	Fuente de las Doncellas (Jarafuel)	18/02/2010
<i>Frangula alnus baetica</i>	<i>In vitro</i>	10	Mola de Cortes i el Caroig	25/02/2010
<i>Frangula alnus baetica</i>	<i>In vitro</i>	2	Riu Xúquer	03/03/2010
<i>Fraxinus ornus</i>	Llavor	25	Barx, Mondúver	11/03/2010
<i>Gypsophila bermejoi</i>	Llavor	169	Viver de l'Hontanar	10/02/2010
<i>Halimione portulacoides</i>	Esqueix	52	Microreserva Llacuna Salada de la Mata	14/05/2010
<i>Ilex aquifolium</i>	Llavor	120	Pavías, serra d'Espadà	10/03/2010
<i>Inula chritmoides</i>	Esqueix	58	Microreserva Llacuna Salada de la Mata	14/05/2010
<i>Juniperus phoenicea</i>	Llavor	50	Barx, Mondúver	11/03/2010
<i>Limonium lobatum</i>	LLavor	149	Illa de Tabarca	11/02/2010
<i>Limonium lobatum</i>	LLavor	210	Elx	12/11/2010
<i>Lupinus mariae-josephae</i>	Llavor	341	Llombai i Montserrat	29/11/2010
<i>Lygeum spartum</i>	Esqueix	25	Microreserva Llacuna Salada de la Mata	14/05/2010
<i>Narcissus perezlarae</i>	<i>In vitro</i>	250	Cap de Sant Antoni (el Montgó)	11/03/2010
<i>Quercus faginea</i>	Llavor	60	Microreserva Pico Ropé (Chera)	23/02/2010
<i>Quercus faginea</i>	Llavor	60	Pavías, serra d'Espadà	10/03/2010

Espècie	Tipus de producció	Nre. de plantes	Lloc de plantació	Data
<i>Quercus faginea</i>	Llavor	50	Ombria de Mariola	
<i>Quercus faginea</i>	Llavor	75	Barx, Mondúver	11/03/2010
<i>Quercus x couthinoi</i>	Llavor	72	Microreserva Barranc de l'Aigüa, Oliva	05/03/2010
<i>Senecio auricula</i>	Llavor	187	Microreserva Llacuna Salada de la Mata	25/02/2010 i 14/05/2010
<i>Serapias lingua</i>	In vitro	352	Microreserva Pla de Mora (Quatretonda)	16/02/2010
<i>Silene declinis</i>	Llavor	49	Microreserva Pla de Mora (Quatretonda)	12/05/2010
<i>Silene declinis</i>	Llavor	1.296	Àrea recreativa Pla de Mora (Quatretonda)	17/11/2010
<i>Silene hifacensis</i>	Llavor	23	Microreserva Cap de Sant Antoni (el Montgó)	11/03/2010
<i>Silene hifacensis</i>	Llavor	35	Hort de llavors Parc Natural del Montgó	09/06/2010
<i>Silene hifacensis</i>	Llavor	40	Hort de llavors Parc Natural del Montgó	28/09/2010
<i>Silene hifacensis</i>	Llavor	39	Hort de llavors Viver de la Santa Faç	05/11/2010
<i>Silene viridiflora</i>	Llavor	110	Microreserva El Tajar, serra d'Espadà	03/5/2010
<i>Sorbus aria</i>	Llavor	12	Microreserva Pico Ropé (Chera)	23/02/2010
<i>Sorbus aria</i>	Llavor	25	Ombria de Mariola	
<i>Sorbus torminalis</i>	Llavor	120	Pavías, serra d'Espadà	10/03/2010
<i>Taxus baccata</i>	Esqueix	16	Microreserva Pico Ropé (Chera)	23/02/2010
<i>Taxus baccata</i>	Llavor	16	Ombria de Mariola	
<i>Taxus baccata</i>	Llavor	2	Barx, Mondúver	11/03/2010
<i>Viburnum tinus</i>	Llavor	12	Microreserva Pico Ropé (Chera)	23/02/2010

